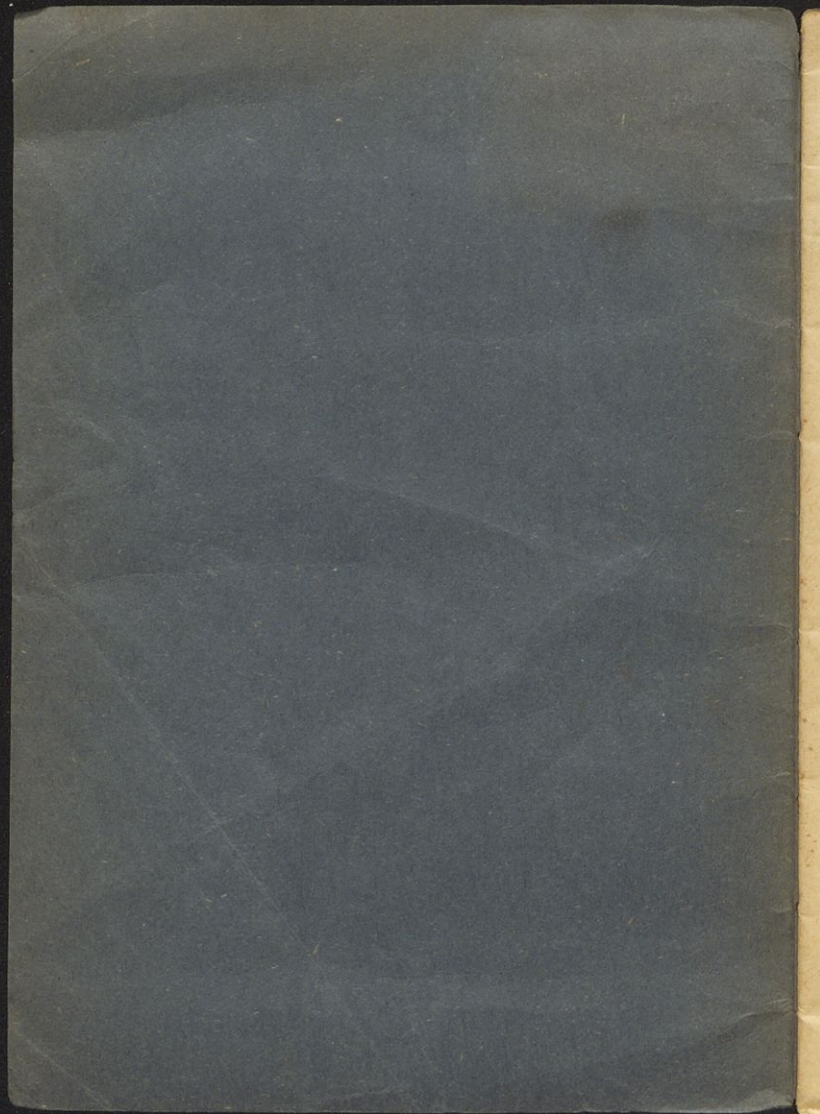

ŠTUD. KNJIŽNICA V MARIBORU

6360

Nemški imperijalizem

O J N S
1 9 3 8

Nemški imperijalizem

O J N S
1 9 3 8

*Spisal U—č. Izdal in založil narodni poslanec Milan
Mravlje. Tiskala tiskarna »Slatnar«, d. z o. z., Kamnik.*

Uvod

Na seji banovinskega odbora Omladine Jugoslovenske nacijonalne stranke, ki se je vršila junija 1938. v Laškem, se je obravnavalo tudi vprašanje naše narodne obrambe z ozirom na stopnjevano imperijalistično nemško propagando. Sklenjeno je bilo, da se naj izda o tem problemu brošurica, kot skromen doprinos politično organizirane jugoslovenske mladine k vprašanju obrambe naše severne meje.

Pravica mladine je, da odkrito in odločno opozarja svoj narod na velika vprašanja. S tem se poslužujemo te pravice tudi mi, ko svarimo pred največjo nevarnostjo, kateri smo izpostavljeni. Naša beseda je izrečena odkrito in jasno. Mislimo, da s tem najboljše izpolnjujemo svojo dolžnost.

Pričujoča brošurica je tudi izraz duha, ki preveva vrste politično organizirane jugoslovenske mladine. Ona je dokaz, da se mladina ni vklenila v ozke strankarske spone in da njeno zanimanje in delo ne velja samo mamlim, dnevnim političnim vprašanjem. Omladina Jugoslovenske nacijonalne stranke pojmuje politično delo kot najvišjo, eminentno nacijonalno dolžnost.

Banovinski odbor OJNS

Ljubljana 1. avgusta 1938.

97560

Nemški imperijalizem

Kljub uradnemu prijateljstvu med našo državo in Nemčijo ni prenehala niti v Nemčiji, niti v naših obmejnih krajih nemška imperijalistična propaganda proti nam. V tej zvezi se zelo čudno slišijo Hitlerjeve besede, da želi »veliko in močno Jugoslavijo«. Vprašanje naše narodne obrambe je postalo po priključitvi Avstrije k Nemčiji in v dobi prijateljstva našega sedanjega režima z njo mnogo bolj pereče in težko, kot je bilo doslej. Ono se ne postavlja kot vprašanje naših upravičenih zahtev po naših ljudeh in naši zemlji na Koroškem, temveč kot vprašanje nedotakljivosti in obrambe samih meja naše države, kjer se one krijejo z našimi nacijskimi pravicami. Mi smo potisnjeni na naši severni meji: Podravje — Slovenske gorice — Prekmurje, v obrambo. To dejstvo nas opozarja na neprirodnost in brezvrednost papirnate zunanje politike »prijateljstva«⁹ jugoslovenskega in nemškega naroda. Pri sedanji miselnosti nemškega naroda se ne smemo pustiti od take politike niti za trenutek premotiti in uspavati, ker ona je v kričečem nasprotju s stvarnimi, trajnimi in nepomirljivimi težnjami našega severnega sosedu, s katerimi se križajo osnovni življenjski interesi našega naroda in države. Pod tem vidikom moramo presojudati našo nerazumljivo zunanjo politiko, ki enostransko vztraja pri prijateljstvu, čeprav ga Nemci neprestano kršijo z neprikritimi zahtevami po našem obmejnem ozemlju. Upamo, da so gospodje, ki so v imenu

sedanjega režima — ne našega naroda! — sklepali prijateljstvo v Berlinu, pristali vsaj na samo recipročno enake obveznosti in pravice, zato ne vemo, zakaj smejo Nemci nas napadati in zakaj nam naša cenzura ne dovoljuje na napade niti odgovarjati. Iz tega razloga čutimo potrebo, da tem potom seznanimo našo javnost in zlasti obmejno prebivalstvo z glavnimi smernicami nemškega imperijalizma, ki posega v okviru svojih velikih, širokoteznih in podjetnih načrtov tudi po našem ozemlju.

Idejne in programatične osnove predvojnega pangermanizma

Za pravilno razumevanje današnjih osvajalnih teženj narodno-socijalistične Nemčije, moramo vsaj v glavnih potezah prikazati predvojni nemški imperijalizem, s katerim so one v nepretrgani organski zvezi. Povojna Nemčija ni zavrgla idejnih in programatičnih osnov imperijalizma predvojne, marveč jih je v vsakem oziru še izpopolnila.

Osvajaštvo nemškega naroda temelji na posebni filozofiji in znanosti, ki sta z vztrajno vzgojo ustvarili tudi posebno prusko miselnost. Nemški filozofi so vcepili svojemu narodu občutek večvrednosti v vsakem pogledu. Nemški narod naj bi prekašal druge v duhovnem in fizičnem pogledu. Učili so ga, da nadkriljuje vse ostale narode v filozofiji, znanosti, umetnosti, gospodarstvu, zlasti v tehniki in industriji, kakor tudi v telesnem in vojaškem oziru. Nemec je rojen vojak in rojen gospodar. Nemški narod so proglasili za izvoljen »Herrnvolk«, ki ima pravico in celo dolžnost, da izpolni posebno božje poslanstvo vsemu človeštvu v korist. On naj bi bil pozvan zavojevati in s tem rešiti Evropo. Že filozof Hegel je dejal, da je germanski duh, duh novega časa, ki bo pri-

boril zmago popolni resnici. Pod noge nemškega »gospodujočega naroda« je položil tolpo vseh drugih brezpravnih in hlapčevskih narodov, katerih dolžnost naj bi bila poslušno izpolnjevati njegove ukaze ter biti »priča in okrasek« njegove veličine. Edini življenski smisel manjvrednih narodov naj bi torej bil služiti izvoljenemu in večati njegovo slavo. To pretiravanje germanskega duha se je povzpelo pri publicistu L. Woltmannu do dokazovanja, da so vsi veliki duhovi Evrope nemškega pokolenja. V svoji »Politični antropologiji« je oropal romanske in slovanske narode vseh velikih mož. Dante, Michelangelo, Rafael, Voltaire, Napoleon, V. Hugo in drugi so bili proglašeni za sinove nemškega naroda.

Nitzsche je učil, da je na svetu preveč ljudi, zato naj imajo pravico do življenja le najmočnejši z nezlomljivo voljo do zmage in oblasti. Samo takemu »nadčloveku« mora pripasti svet in bodočnost. Njegov nauk so prenesli pangermani v politiko. Kar velja za posameznika, naj velja tudi za narod kot celoto. V nemškem narodu so videli »nadnarod« z največjimi sposobnostmi, močjo in voljo do oblasti nad drugimi. Zagovarjali so pravico in dolžnost, da vlada kakovost nad kolikostjo. Kakovost je seveda samo nemški narod, vsi drugi narodi pa ničvredna količina. Na enak način so zlorabljali v osvajaške namene Darwinov prirodni zakon o boju za obstanek, po katerem naj zmagujejo v življenju le sposobni ali tisti, ki se znajo prilagoditi okolju.

Pangermani so oslanjali svoj militaristični imperijalizem še na Feuerbacha, materijalističnega naravoslovca Büchnerja, Schoppenhauerja, Hartmanna in druge mislece. Zavrgli so človečanske ideale Lessinga, Herderja, Goetheja, Schillerja in drugih. Vera prusaštva je bila vera v materijalizem, silo in tehniko. Spričo tega je razumljiva pengermanska etika, ki je proglasila silo in nasilje za nravno in pravno opravičljivi sredstvi za izvajanje svojega vzvišenega božjega poslanstva in zavojeva-

nja drugih narodov. Gojil se je kult moči. Utemeljitelj nemškega edinstva Bismarck je izjavil, da se »velika vprašanja časa ne rešujejo z besedami in sklepi večine, marveč z železom in krvjo.« Moč je stopila pred pravico. Prusko pravo je temeljilo na moči in nasilju in pravica močnejšega je bila proglašena za pravno načelo. Nemška armada je postala kot najvišji predstavnik moči glavni činitelj notranje in zunanje politike nemškega naroda, »vojna pa element v svetovnem redu, ustvarjenem od Boga..., brez katerega bi svet zastal in se izgubil v materijalizmu«, kakor se je izrazil grof Moltke. Enak slavospev vojni je izrekel že Nietzsche. Pangermanom so trajni mir samo sanje in iluzija, ker sta vojna in vojskovanje božji ustanovi.

Vsemu temu se je pridružila še posebna rasna mistika. Germanski socijologi so našli v nemškem narodu plemenito raso, ki stoji visoko nad drugimi. Vsi drugi narodi so bili proglašeni za rasno že po narodi manjvredne ali pa degenerirane. Zanimivo je, da sta sprožila ta nauk Francoza Vacher le Lapouge in Gobineau, katerega je seveda pangermanizem s slastjo in temeljito izkoristil. Za svojo zdravo raso, ki se hitro množi, so Nemci zahtevali prostora, kruha in surovin na škodo drugih. Brezobzirno prezirajoč interese drugih narodov, ki so se prav tako ali še hitreje množili kakor nemški in prav tako rabili zase kruha in surovin, je izjavil kancler Bethmann-Hollweg, da »nujnost ne pozna zaprek«. S tem je nemški narod v soglasju z zgoraj iznešenimi načeli izpovedal, da se v svojem razvoju in potrebah ne bo oziral na druge. Prostor in dobrine sveta so predvsem zanj, odvišek za ostale. Če bo treba, bo v to svrho uporabil silo.

Vzgoja nemškega naroda v duhu teh idej je postajala vedno intenzivnejša po zmagi nad Francijo leta 1871. V šoli se je oblikovalo in prenasičevalo nemškega otroka z nauki duhovne, moralne in rasne vzvišenosti nemškega naroda nad drugimi. Zavestno se mu je vcepljala zablada

o pravici in dolžnosti nemškega naroda gospodovati človeštvu in ga voditi. Od tega leta naprej se je nemško ljudstvo načrtno pripravljalo v šoli duhovno, v vojašnici pa telesno na leto 1914. Masaryk imenuje takratna pruska vseučilišča — duhovne kasarne. Službena znanost je omamljala nemški narod z najgršim potvarjanjem zgodovine. Vzgajali so ga v nadutosti, oholosti in precenjevanju samega sebe in v sovraštvu, preziranju in podcenjevanju drugih. To umetno gojeno pretirano samozavest so stopnjevali še resnični uspehi v kolonijalni politiki, industriji, zlasti železni in kemični in v trgovini. Najvišji vzor je bil svojemu narodu cesar Viljem, kateremu so bili »Nemci sol zemlje«, sam Bog pa »božanski zaveznik«. Nemški meč ni bil ostri in kruti, nego »dobri in pravični meč«.

Na podlagi te imperijalistične filozofije, znanosti in miselnosti je bil izdelan stvaren in podroben osvajaški program. Usmerjen je bil na tri strani: na zapad, proti »dednemu sovražniku« (Erbfeind) Franciji in zlasti po Viljemovi izjavi, da je bodočnost Nemčije na vodi, tudi proti Angliji; na jug (Drang nach Süden), proti Jadranskemu morju in Balkanu z nadaljevanjem v smislu gesla »Berlin-Bagdad« in na vzhod (Drang nach Osten), proti Rusiji in Črnemu morju, ki odpira vrata v neizmernost Azije. Ta program naj bi se uresničil, kakor se je izrazil prof. Heinrich Leo, s »svežo in veselo vojno« (der frische und fröhliche Krieg), na katero je nemški narod z nestrpnostjo čakal. H. G. Wells pravi v svoji »Svetovni zgodovini«, da je bil nemški narod ob izbruhu svetovne vojne podoben atletu, pripravljenemu po končanem treningu na odločilen spopad. Ta osvajaški program je filozofsko utemeljeval Lagarde, zgodovinsko Treitschke, Viljem pa naj bi bil njegov politik in izvršitelj. Poleg splošne državne politike je služil temu cilju ogromen aparat: društva, ustanove, knjige, zemljevidi, časopisje, revije... skratka vse. Glavni pritisk je bil usmerjen

proti Slovanom, ki so tudi najhujše občutili germansko sovraštvo. Že Bismarck je svetoval nemškim dijakom iz Avstrije, naj se učijo slovanskih jezikov, ako hočejo zavladati slovanskim narodom. On je bil tudi mnenja, da je gospodar Evrope, kdor vlada Češki, ki ima odločilen položaj. Treitschke je dokazoval, da ni samo pravica, temveč v smislu gornjih izvajanj naravnost dolžnost Nemcev, da podjarmijo in kolonizirajo slovanski vzhod. Ed. pl. Hartmann je zahteval popolno uničenje Poljakov, zgodovinar Mommsen pa je propagaril, da je treba Čehom razbiti trde črepinje. Z enakimi brutalnimi izrazi so govorili o Slovanih tudi drugi pangermani. Prepričani v svojo zmago so ponazorovali svoje načrte z zanimivimi geografskimi kartami. Ena izmed njih je prikazovala, kako bo izgledal politični zemljevid sveta okoli l. 1950. Na njej je uresničen že ves pangermanistični program, Nemčija pa neomejen gospodar sveta in človeštva.

Kako se je ta ogromni načrt, izdelan v podrobnosti tudi za manjša področja, uresničeval s podrobnim delom, je čutil naš narod na lastnem telesu. Preko našega ozemlja so poleg oblasti gradile »most na Adrijo« tudi od nje moralno in materijalno podpirane močne napadalne organizacije. Schulverein je s pomočjo šole duhovno, Südmarka pa z velikimi denarnimi sredstvi gospodarsko usužnjevala in raznarodovala našega človeka. Nemška industrija, ki je prodirala v naše kraje, je bila nosilec pangermanizma. Za skorjo kruha je kupovala našega delavca in njegove otroke. Enako delo je opravljal nemški veleposestnik, ki je zlorabljal revščino in odvisnost naših ljudi. Naše pravice nam je odmerjal tujec. Uporabnost našega jezika pred oblastmi je bila skrčena na najmanjšo mero. Enako je bilo z našim šolstvom. Ko smo dobili po velikih naporih in dolgem moledovanju nižjo slovensko gimnazijo v Celju, se je potresla vsled protesta pangermanov vsa stara monarhija, in vlada, ki je storila ta greh, je morala odstopiti. Nemški uradnik in vojak, katerima

so bila pridržana vsa pomembnejša in vplivnejša mesta, sta bila vneta imperijalistična delavca. Naš narod je ostal narod izkoriščanih kmetov, slug in kvečjemu malo-pomembnih pisarjev. Polagoma, vztrajno in sistematično se je zabijal v našo zemljo pilot za pilotom. Prva so bila na vrsti osvajaškega pritiska mesta, za njimi trgi in vasi. Naš narod se je temu upiral z vso nacionalno zavednostjo in požrtvovalnostjo, vendar so njegove skromne moči marsikje popuščale pred neizmerno silo germanskega pritiska. Tako se je delalo v vseh smereh nemškega imperijalizma.

Poraz Nemčije in njen povratek k imperijalizmu

Iz duševnega razpoloženja nemškega naroda in njegove fizične pripravljenosti je kot logična posledica izbruhnila svetovna vojna, saj se je to duševno razpoloženje umetno ustvarjalo prav iz želje po vojni. Ona naj bi uresničila pangermanistične sanje. Toda ta vojna ni bila, kakor so si v svojem slepem navdušenju zamišljali, »sveža in vesela vojna«, niti ni ostala samo »kazenska ekspedicija«. Namišljena duhovna, moralna in telesna večvrednost — vse se je porušilo kot prazna bajka. »Degenerirani« narodi so se uspešno uprli »plemeniti rasi«. Resnica in prava kultura sta zmagali nad lažjo in modernim barbarstvom, demokracija in človečnost nad absolutizmom in brutalnostjo. Izid dolgotrajne vojne je bil posledica skupnosti vseh dobrih in slabih lastnosti vojskujočih se narodov in idej, v katerih so bili vzgojeni in za katere so se borili. On je dal odgovor na precenjevanje nemškega naroda in podcenjevanje drugih. Uspeh svetovne vojne je temeljito prekrizal vse račune. Mnogim narodom, katerim je pangermanizem odrekal pravico do samostojnosti in jim pripravljal večno suženstvo in propast, je

prinesel politično in nacionalno svobodo. V mednarodnem življenju se je uveljavilo demokratsko načelo enakovrednosti in ravnopravnosti velikih in malih narodov. Izginili sta nadrejenost in podrejenost.

Upravičeno bi bilo pričakovanje, da bo nemški narod iz svojega poraza izluščil koristen nauk in krenil na pota, ki naj omogočijo ob vzajemnem spoštovanju pravic in izpolnjevanju dolžnosti njegovo mirno sožitje z drugimi, zlasti sosednimi narodi. Toda vse kaže, da se ni ničesar naučil in da je suženj starih zablod. Svetovna vojna je zanj le nesrečen spodtikljaj ob kamen, kar ga ne sme ovirati, da ne bi ponovno poskusil izpolniti od Boga določenega svetovnega poslanstva. Povojni začasni potlačenosti in zbeganosti nemškega naroda, ki je razumljiva pri tako hudem in nepričakovanem padcu iz vrtočlavih višin, v katere so ga dvignili pangermani, na trda tla realnosti, je sledil povratek na stara izhojena pota, ki se mu zdijo še vedno najboljša in najpametnejša. Iz trenutne zmede je vstal odrešenik, ki je vrnil nemškemu narodu staro vero v duhovno in moralno večvrednost, v nordijsko rasno plemenitost, ki se mora očuvati vseh drugih škodljivih primesi (nürnberški zakoni o čuvanju čistosti nemške krvi in rase!) in kot zmiselni zaključek tega tudi vero v božje poslanstvo: gospodovati drugim narodom in jih voditi. On ga je osvobodil »ponižujočih in krivičnih« bremen mirovnih diktatov, ter mu vrnil staro čast in slavo. Nemški narod je zopet ves v orožju in zopet ga velike parade zapeljujejo v malikovanje svoje sile in sile sploh, kot izhodišča morale in pravic. Zopet smo tam, kjer smo bili, saj je prof. Schäfer že leta 1921. napisal v knjigi »Staat und Gesellschaft«, da »ni drugače, nasilje in moč moreta ustvariti pravo«. Kakor nekoč viljemovska, poje sedaj hitlerjevska mladina: »Heute gehört uns Deutschland, und morgen die ganze Welt...« Novi filozofi, znanstveniki in politiki nadaljujejo in izpopolnjujejo delo starih. Šola in vzgoja opravljata staro

službo. Pod pretvezo idejne borbe, ki ni nič drugega kot osvajaško sredstvo, si je Nemčija samolastno nadela nalogo reševati Evropo pred komunistično nevarnostjo. Sploh mora vedno imeti nekaj, pred čemer se čuti baš ona dolžna braniti kulturo in civilizacijo: včasih je bila to »rumena nevarnost« (gelbe Gefahr), sedaj je to Moskva, jutri bo to zopet nekaj drugega...

Zdi se, da je na osnovi svetovne vojne prišla Nemčija edino do spoznanja, da je morda le precenjevala svoje sicer velike moči, ko je izzvala istočasen boj na vse strani. Po tem spoznanju uravnava svojo taktiko, ki pa zasleduje isti končni cilj, kakor nekdanji pangermanizem: namesto istočasnega, postopen obračun z vsemi. V tej luči se nam zdijo neiskrena Hitlerjeva svečana zagotovila o večni nedotakljivosti meja na Rhenu in Brennerju. Prav tako pa izgleda, da je Evropa spoznala prusaštvo do dna, zato mu ne naseda in ne dovoli kljub tem zagotovilom svobodnih rok na vzhodu in jugovzhodu, kamor je usmeril hitlerizem v prvem delu programa svojo ekspanzijo. Zadržanje Evrope ob čehoslovaškem vprašanju to razveseljuje. Spričo germanske nevarnosti, ki neposredno ali posredno preti vsem evropskim narodom, je zmagalo prepričanje o nedeljivosti usode miroljubnih evropskih narodov in nedeljivosti njih obrambe pred skupno nevarnostjo. Porazen umik, ki ga je Hitler doživel spričo enotnega nastopa neposredno ali posredno prizadetih narodov dokazuje, da je svarilo iz svetovne vojne le zaleglo, kakor je on za te narode nov dokaz, da je le v njih enotnosti tudi njih varnost.

Nemške zahteve po naši zemlji

Stari pangermanski program, prilagoden novim razmeram, je torej oživljen. On je izdelan v velikih potezih in podrobno. Nemški imperijalizem se danes poslužuje novih izrazov in novih gesel. On govori samo z drugimi

besedami, a isto vsebino, kot nekdanji. Evropo je razdelil v razna področja, katera označuje kot »ozemlje nemškega gospodstva« (deutsche Machtgebiet), »ozemlje prevladujoče nemške omike« (deutscher Kulturraum) itd. Sprva nedolžne teorije, dobivajo polagoma otipljivo vsebino in tendenco. Včasih se one začnejo kot čisto navadno kulturno, turistično, gospodarsko ali drugačno zanimanje za kraje in pokrajine, dokler tega zanimanja ne zamenja politično in vojaško. Vse je treba razumeti v smislu predvojnih teženj in z vidika taktične previdnosti današnje Nemčije. Po teh teorijah spada v interesno področje nemškega imperijalizma predvsem slovanski vzhod in jugovzhod, saj obsega po njegovem ideologu Rosenbergu »ozemlje nemškega gospodstva« vso Ukrajino do Volge in še čez, Čehoslovaško, Jugoslavijo, Madžarsko in velika dela Poljske in Rumunije. Stara »Drang nach Osten« in »Drang nach Süden« sta postala »deutsches Machtgebiet«, oziroma »deutscher Kulturraum«. To je edina sprememba na stvari. Nemški narod je ostal samemu sebi zvest.

V okviru tega obsežnega imperijalizma je izdelan tudi podroben osvajaški program, ki ogroža našo severno mejo. Na osnovi stvarnih virov se da zasledovati vzdržnost nemških zahtev po našem ozemlju. Iz njih se spoznava, da niso vplivale na germanski imperijalizem, naperjen proti nam, spremembe v notranjem življenju nemškega naroda. Nemec je ostal Nemec v demokratični in narodno-socialistični državi. Prav tako ni vplivala na nemško ekspanzijo razdeljenost nemškega naroda v dve državi. Pred »Anschlussom« sta delovala Berlin in Dunaj sporazumno. Istemu cilju so služile in se vzajemno podpirale razne ustanove in društva v obeh državah. Sredstva so se sporazumno uporabljala. V vsebini knjig, tiskanih o tem vprašanju v raznih nemških mestih in letih, ni nobene razlike. Edina posledica zmiage narodnega socializma v Nemčiji je bila, da je pokazal Berlin še večje zanimanje

za naše Podravje, ki je bilo prej po načelu smotrne razdelitve dela v glavnem prepuščeno avstrijski skrbi. Narodno-socijalistična združena Nemčija zato samo stopnjevano in še bolj razgibano nadaljuje in izpopolnjuje delo, ki je enotno in vzdržno od prevrata do najnovejših dni.

Vsa imperijalistična propagandna književnost, posvečena zapadnemu delu naše države, se opira na najrazličnejše osnove in teorije. V njej se vidi, da je nemški človek izgubil pri strastnem iskanju dokazov za upravičenost svojih zahtev in njih obsega že vsako resnost, saj je med nje vključil celo pletene ograje (Werner), smrekove in sploh iglaste hoste (deutscher Nadelwald-Adriaticus), čiste gozdove, dobre ceste, skrbno obdelana polja, slog hiš in naselij (geograf Penck) itd. To naj bi bili dokazi, do kod sega nemška kultura in z njo nemška pravica. Glavna dokazna sredstva v tej književnosti pa so nacionalnega, gospodarskega, zgodovinskega, psihološkega in drugačnega značaja, kakor sledi iz spodaj, po časovnem redu navedenih nekaterih značilnejših virov.

Takoj po prevratu, ko še niso bile gotove meje naše države, so nas Nemci seznanili s svojimi zahtevami. Na temelju Wilsonovih izjav, da mali državni in narodni drobci ne smejo ovirati velikih narodov in držav v njih razvoju in obstoju, so zahtevali priključitev Slovenije k Avstriji in s tem dostop k Jadranskemu morju. Zanje smo Slovenci drobec, ki se mora žrtvovati višjim interesom. Ker bi bilo težko zagovarjati takšno zahtevo, če bi bili Slovenci sestavni del enotnega jugoslovenskega naroda, so nas prikazovali kot čisto posebno, kulturno in politično Srbom in Hrvatom malo sorodno skupino. Nemško-avstrijski državni zakon z dne 22. novembra 1918. je omejil gornjo zahtevo vsled nevzdržnosti in neizvedljivosti na Koroško, štajersko Podravje z Mariborom, Dravsko dolino s Ptujskim poljem, Haloze in skoraj vse Slovenske gorice. Takrat je spregovoril tudi senat graškega vseučilišča, ki je v svoji spomenici »Die Südgrenze der

deutschen Steiermark«, pripravil snov za mirovna pogajanja v Parizu. Na tej spomenici so sodelovali zgodovinarji, geografi, etnografi, jezikoslovci in gospodarstveniki. Zahtevali so, da mora dobiti Avstrija v vsakem oziru obrambnim, zemljepisnim in prometnim pogojem ustrezajoče naravne meje, katerim se morajo podrediti, če treba, jugoslovenske narodnostne meje. Železniški trikot: Bruck ob Muri-Maribor-Beljak se ne sme razbiti. Prirodna meja med Avstrijo in Jugoslavijo naj bi bila razvodnica med Savo in Dravo, ki gre po črti Karavanke-Vitanjski hribi. Iz negotovih prevratnih časov je tudi brošura docenta graške univerze dr. Hansa Pircheggerja »Das steierische Draugebiet — ein Teil Deutsch-Österreichs«, v kateri trdi, da se želi večina slovenskih kmetov priključiti k Avstriji, ker hoče živeti v demokratični republiki, ker uvideva v svoji razsodnosti potrebo enotne Štajerske iz gospodarskih razlogov in končno vsled naklonjenosti in prijaznosti do Nemcev. Kakor homo videli, polagajo Nemci na to naklonjenost in prijaznost zelo veliko važnost in nado. Tudi njemu se zdi kot edino možna meja med Avstrijo in Jugoslavijo: Karavanke-Vitanjski hribi-Boč in v najslabšem slučaju: Pohorje-Polskava-Pesnica.

V knjigi »Die Zerreißung der Steiermark« iz l. 1921. dokazuje član dunajske akademije znanosti dr. Arnold Luschin-Ebengreuth zgodovinsko in svojstveno enotnost Štajerske, katere nerazdruženost naj bi bila draga vsakemu Štajercu, pa naj bo on Slovenec ali Nemec. Po njegovi sodbi je Avstrija izgubila vsled krivične razmejitve 54 tisoč Nemcev in 220.000 Nemcem prijaznih Slovencev (deutschfreundliche Slovenen), ki bi se gotovo izrekli v slučaju prebiscita za združitev z nemškim delom Štajerske. Dr. Georg Lukas, pisec brošure »Uebersicht über das Grenz- und Ausland-Deutschtum« trdi v tem smislu, da se Slovenci pričenjajo zavedati, da nemško gospodstvo nad nami ni bilo nasilno. On nam ga ponovno ponuja.

Brošuri priložena etnografska karta, ki nosi naslov »Heim ins Reich! Friedensverträge sind nur Menschenwerk!«, označuje naše ozemlje do Vitanjskih hribov za nemško narodno posest.

Zelo značilno knjigo, pod naslovom »Deutschlands gerechte Grenzen«, je izdal leta 1925. psevdonimni pisec Adriaticus. Iz nje se da sklepati, da je pristaš narodno-socialističnega gibanja. Njegova širokopoteznost je zajela v meje bodočega »tretjega carstva« (das dritte Reich) poleg neokrnjene predvojne Nemčije še širok pas obmejne Češke in Moravske z Brnom, Budjevicami, Moravsko Ostravo, jugovzhodni del Belgije, južno Tirolsko, Trbiž, Bohinj, Mežiško dolino in vso spodnjo Štajersko do Trbovelj, Zidanega mosta in Brežic. Zemljevidi z Nemčijo tega obsega visijo še danes po hitlerjevskih šolah. Iz gospodarskih razlogov terja za Nemčijo železniški trikot: Trbiž-Beljak-Jesenice. Pravičnejša kot na Karavankah bi se mu zdela meja na Julijskih Alpah, zadnji gorski vrsti pred Jadranskim morjem. Majhna naselitev Nemcev v redko poseljenem bohinjskem kotu bi kmalu spremenila sestav prebivalstva. Naše izgube na Gorenjskem bi se pobotale s kočevskim nemškim otokom, katerega prepušča Jugoslaviji. Spodnje Štajerce deli v Nemce, Nemcem prijazne Slovence (Vende) in v zavedne Slovence. Iz tega razloga odklanja objektivne znake narodne pripadnosti kot kriterij za določitev pravične meje in zahteva, da bi morala biti merodajna namesto jezika volja ljudstva. V soglasju s tem trdi, da nima slovenska večina na Štajerskem nobenega pomena, češ, da ni tu materni jezik nikak znak narodne pripadnosti. Včasih je Treitschke učil ravno nasprotno, ko je trdil, da morajo Nemci rešiti nemško govoreče nesrečneže iz Alzacije-Lorene, ki se niso hoteli pridružiti nemški državi in jim proti volji vrniti njih pravo bistvo. Težko se je sklicevati na dve nasprotujoči si načeli, toda Nemcev to ne moti.

Ponatis iz francoske revije L'Illustration: Zemljevid, s katerega se hitlerjevska mladina v šolah uči do kod seže »strnjeno ozemlje nemškega naroda«. Na njem se vidi, kje je »dosledni« Hitler zatajil svoja načela.

Bivši nemški minister dr. Otto Boelitz je izdal l. 1926. knjigo »Das Grenz- und Auslanddeutschtum, seine Geschichte und seine Bedeutung«. Vse Nemce, ki živijo izven meja Avstrije in Nemčije, deli v dve skupini. Eno tvorijo tisti, ki so v teritorialni zvezi z nemško narodno celoto (Grenzdeutschtum), drugo pa tisti, ki živijo ločeno od nje kot narodnostni otoki v drugem narodu (Ausland-

deutschtum). On zahteva, da se prva skupina, ki je bila nasilno in proti volji odrezana od matice, združi z nemško narodno in državno skupnostjo. Nemčija ima pravico, da popravi krivične mirovne diktate. K skupini obmejnega nemštva (Grenzdeutschtum) šteje tudi 24.000 Korošcev in 480.000 Štajercev, ki so bili priključeni Jugoslaviji. Knjigi priložena karta označuje vso Dravsko havnino za nemško kulturno ozemlje.

Privatni docent na visoki trgovski šoli v Leipzigu, dr. K. Thalheim, trdi v svoji knjigi »Das Grenzlanddeutschums« iz leta 1931., da je sicer pripadel pretežni del Koroške Avstriji, da pa so zato izgube na Štajerskem za Nemce veliko občutnejše. Morebitni plebiscit bi po njegovem mnenju odločil v nemško korist. Spis Schulverein-Südmarke »Das Deutschtum des Südostens im Jahre 1931« ugotavlja, da so naše takratne državnozborske volitve s svojo 45 % udeležbo jasno pokazale, da se prebivalstvo Spodnje Štajerske noče sprijazniti z Jugoslavijo, kateri je bilo nasilno priključeno. Istega leta je obravnaval O. Maull v berlinski reviji »Zeitschrift für Geopolitik« teorijo o nemških kulturnih tleh in o razdeljenosti štajerskih Slovencev v Nemcem prijazne in nemško misleče.

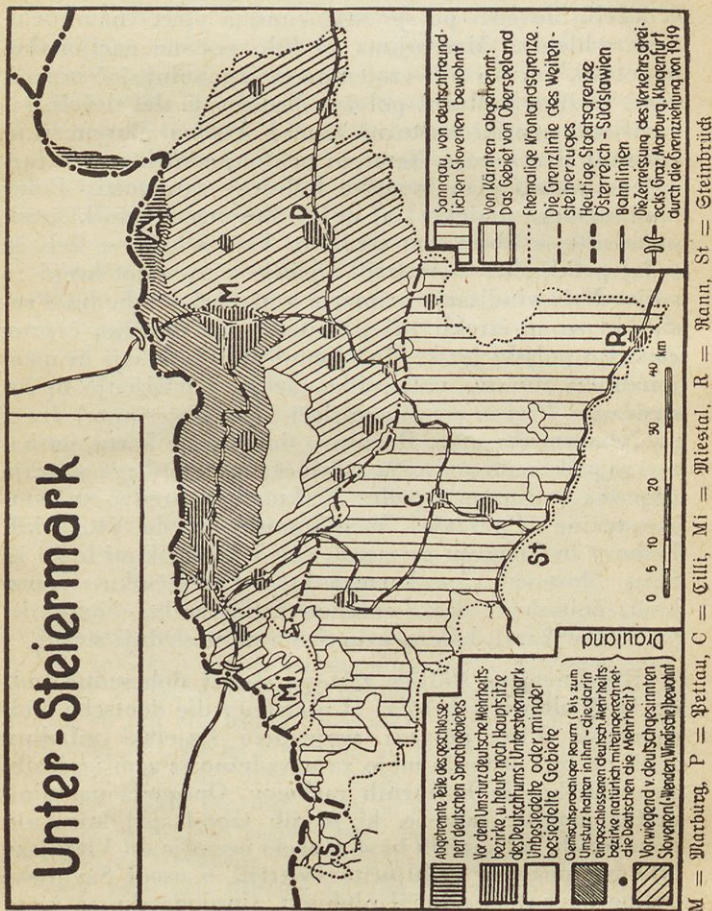
Kot priloga k zelo razširjeni reviji »Volk und Reich«, ki izraža stališče in razpoloženje narodno - socijalistične Nemčije, izhaja posebna knjižna zbirka. Knjiga iz l. 1934. nosi naslov »Die südostdeutsche Volksgrenze«. Je zelo reprezentativno delo, opremljeno z mnogimi kartami in fotografskimi posnetki. V njenem uvodu je poudarjena namera revije »Volk und Reich«, pripravljati temelje novemu zunanje-političnemu gledanju in delovanju ter vzbujati zavest in zanimanje za vprašanja nemškega prostora (deutschen Raumes) in njega razbitih mej (zerstörten Grenzen). Iz tega naj vzraste pokret, ki ne bo dopuščal niti trpel nobenih izgub na prostoru in ljudeh. Med drugimi sotrudniki utemeljuje geograf Robert Sie-

ger na zemljepisnih osnovah nemške pravice do že ome-
njene črte: Karavanke-Vitanjski hribi. Če že nimajo
Nemci za južni del Štajerske tako močnih zemljepisnih
oslonov, jih imajo pa naravnost s probojno močjo za
mariborsko področje severno od Vitanjskih hribov. Brez
tega nujnega mejnega popravka naj bi bila Avstrija in
naravno, sedaj Nemčija, nesposobna za življenje. Siegerju
pritruje Karl Berndt z gospodarskimi in prometnimi
dokazi. On obravnava ves prometni problem, katerega
ponazoruje z več kartami, kot posledico razbitja podo-
navske monarhije. Mnenja je, da potrebuje Gradec brez-
pogojno železniško zvezo s Celovcem po Dravski dolini.
Zelo podučen je prispevek Hansa Brucknerja, kateremu
sta južna Koroška in spodnja Štajerska prastaro nemško
kulturno ozemlje (uralter deutscher Kulturboden). Med-
tem, ko je bilo Koroški omogočeno s plebiscitom izraziti
svojo voljo, je bila spodnja Štajerska proti volji večine
prebivalstva s St. Germainskim diktatom prepuščena
Jugoslaviji. Sedanjo mejo ima za neprirодно iz zemlje-
pisnih, gospodarskih in kulturnih razlogov. Zemljepisno
so edino Vitanjski hribi naravno nadaljevanje Karavank.
Oni so geološka, vegetacijska in kulturna meja, zato so
jo že pri mirovnih pogajanjih zahtevali kot edino v
poštev prihajajočo. Gospodarsko se mu zdi meja nena-
ravna, ker je razbila prometni trikot: Bruck-Maribor-
Beljak in s tem odrezala Štajersko od Koroške. Ona naj
bi bila tudi kriva krize našega obmejnega vinogradništva,
ker mu je vzela prirodno tržišče — zgornje Štajersko.
Enaka se mu zdi usoda Slovenskih gor in Prekmurja.
Kulturno ima bivšo Štajersko še sedaj za enotno. Ko
Bruckner prestopi državno mejo, ne opazi nobene raz-
like: hiše, noše, navade — vse se mu zdi enako na zgor-
njem in spodnjem Štajerskem. Razliko občuti šele pri
prehodu na Hrvatsko. — V tej zvezi razumemo, zakaj je
Werner proglasil pletene ograje, katere je zasledil ob
Sotli, za znak nemške kulture. — Štajerska kulturna

enotnost je nastala v stoletnem skupnem sožitju in mirnem sodelovanju Nemcev in Slovencev. Nemci so bili kulturonosna zgornja plast (kulturtragende Oberschicht) v deželi, Slovenci po spodnja kmečka plast (bauerliche Unterschicht). Med njima ni bilo nobene nacijske napetosti, ker sta bili vzajemno se izpopolnjujoč organizem. Vodilni kulturni položaj Nemcev je dal deželi, razumljivo, nemški kulturni značaj. Večina Slovencev se zdi tudi Brucknerju Nemcem naklonjenih, ker so z razvojem postali člani nemške kulturne skupnosti. Poleg vindišarskega dialekta naj bi bil Slovincem nemški jezik plemenitejši občevalno sredstvo. Večina njih se želi še sedaj priključiti k Avstriji. Upanje v preobrat krepiti to voljo. Naše vindišarje primerja z Mazuri v vzhodni Prusiji, ki so se izrekli pri plebiscitu za Nemčijo, čeprav govorijo poljski jezik. Med Vendi ali Vindišarji in nacijskimi Slovinci vidi veliko razliko v mišljenju in čustvovanju. Prvi so nemško misleči (deutschgesinnte) drugi pa Nemcem sovražni. Razpravo dopolnjuje karta, na kateri so prikazana področja zaključenega nemškega ozemlja (Apaška kotlina in zapadno Prekmurje), predvojne nemške večine (Podravje), nemškomislečih (do Vitanjskih hribov) in Nemcem prijaznih (med Vitanjskimi hribi in Savo) Slovencev. S to karto se krije v mesečniku »Grenzland, Zeitschrift des deutschen Schulvereins-Südmark« priobčena karta, katero prinašamo na naslednji strani.

Brucknerjevo stališče zastopa skoraj dobesedno tudi dr. H. Wolkmar v brošuri »Untersteier die deutsche Südostmark«. Pisec posveča svoje delo štajerski mladini. Tudi on ima sedanjo mejo za nevzdržno iz zemljepisnih, gospodarskih in kulturnih razlogov. Opozarja na minimalne nemške zahteve, ki so jih iznesli pri mirovnih pogajanjih, po katerih bi se moralo ozemlje do Vitanjske črte brezpogojno priključiti Avstriji, o usodi Savinjske doline pa naj bi odločil plebiscit. Gospodarsko se južni agrarni in severni industrijski del Štajerske izpopolnju-

Unter-Steiermark

jeta. Vsled sedanje ločenosti trpita oba. Konkurenca dal-matinskega vina povečuje vinogradniško krizo na Štajer-skem. Tudi splošno zboljšanje gospodarskih razmer v Jugoslaviji bi Štajerski ne pomagalo, ker so vzroki njene gospodarske stiske politični. Edino zdravilo bi bila ob-nova starega gospodarskega reda s popravo mej. Poleg tega poskuša pisec zlorabljeni v svoje namene naše no-tranje politične zadeve. V poglavju »Vindišarji in Slo-venci« ponavlja tezo, ki se vleče kakor rdeča nit skozi vso novejšo osvajaško književnost. Velika večina nemško mislečih vindišarjev pripada nemški in s tem srednje-evropski kulturni enoti. Tej stari kmečki večini stoji nasproti Nemcem sovražna, vodeča in še mlada slovenska nacijsionalna manjšina, katero sestavljajo le advokati, učitelji in duhovniki. Ob prevratu naj bi bilo razmerje med tema skupinama 350.000 proti 80.000.

Samo Mežiški dolini posvečeno razpravo izpod peresa nemškega strokovnjaka za koroško vprašanje, Martina Wutteja, je prinesla leta 1934. revija »Volk und Reich«. Preveva jo iredentistični duh. Dolina z Dravogradom se prikazuje kot kulturno, zgodovinsko, zemljepisno in pro-metno sestavni del Koroške.

Naslednje leto je izšel v Leipzigu zbornik »Das Buch vom deutschen Volkstum«, katerega je priredil Hans Paul. V njem dokazuje dr. Herman Rüdiger, da za dolo-čitev pripadnosti k nemškemu narodu niso vedno mero-dajni samo zunanji objektivni znaki (kakor Adriaticus). Ta nazor razvija naprej tudi dr. Fridrich Metz, ko v soglasju z njim trdi, da seže nemška narodnostna meja na več krajih preko nemške jezikovne meje. Na osnovi te teorije dokazuje pravico Nemčije prištevati k nemški narodnosti tudi koroške in spodnještajerske Slovence in gradiščanske Hrvate. Tudi ta zbornik ponavlja nazor o vindišarjih in nemških kulturnih tleh.

Poleg teh je še cela množica drugih virov o tem vprašanju in piscev, ki so se bavili z utemeljevanjem nemških

Die Zerreißung der Steiermark

durch den Vertrag von St. Germain.

„Steiermark ist ein einiges
unteilbares Herzogtum“
(§1 der Grundrechte des
steiermärkischen Volkes 1848)

„Hoch vom Dachstein an, wo der Rar noch hauit
Bis ins Wendenland im Tal der Sav
Dieses schöne Land ist mein Steierland.“
(Das Lied der Steirer)

Iz dr. Wokmarjeve brošure: Raztrgana Štajerska.

pravic po našem ozemlju. Znan je Hausmannov zbornik iz leta 1925., ki vsestransko obravnava spodnjo štajersko in obuja nanjo spomine z edinim namenom, opozarjati Nemce, kaj jim je bila in je še štajerska. Zelo številni so spisi Schulverein - Südmarke. Prispevke k dokazom

nemških pravic do naše zemlje so dali s svojimi deli še Pfaundler, Carstanjen, Morocutti, Kraft Doris in mnogi drugi. Smer in prepričevalnost njih prizadevanj se giblje v okvirju navedenih nazorov in dokazov.

Vse to moramo imeti pred očmi, ako hočemo pravilno razumeti pomen najnovejših imperijalističnih pojavov, ki prihajajo tudi po priključitvi Avstrije k Nemčiji do izraza. Včasih samo v obliki navidezno skromnega namiga. Istočasno, ko je Hitler izrekel pohvalo naši državi za njeno uvidevno zadržanje ob »Anschlussu«, je dovolil objaviti v enem vodilnih časopisov današnje Nemčije, »Frankfurter Zeitung«, članek »Pogledi na vzhod«, v katerem je izražena želja, da bi se morali dobri odnošaji z novimi sosedi manifestirati če treba »s polnim razumevanjem morebitne nemške zahteve po samoodločbi«. V isti sapi omenja Maribor, ki bo moral s svojo majhno oddaljenostjo od meje kmalu vplivati na miselnost in čustvovanje nemškega človeka. To imenuje časopis »realnejše zanimanje« za usodo raztresenih nemških naselbin po jugovzhodu. Službeni organ narodnega socializma, »Völkischer Beobachter« je še marca 1938 zapisal »... na vzhodu so se razprostirale neizmerne daljave, ki so de- viško nedotaknjene čakale, da bodo osvojene ... Donava je reka usode nemškega naroda ... na jugovzhodu je reka sama predstavljala prirodno pot in veličastna vrata za izpade iz nemške trdnjave v brezkončnost vzhoda ...« Mestoma rabljeni pretekli čas je razumeti v sedanjem. Nam tudi ni znano, da bi Nemčija v znak prijateljstva odstranila spomenik v Münchenu, posvečen spominu in opominu na južno Štajersko. Gotovo še čaka na razumevanje »morebitne nemške zahteve po samoodločbi«.

Številni pojavi na naši severni meji dokazujejo, da je našla zlasti po »Anschlussu« ta propagandna literatura, ki se pošilja preko meje, odmev pri peščihi naših štajerskih Nemcev. Njih ohola samozavest je prišla do izraza v izobešanju hitlerjevskih zastav na stolpe naših cerkva,

pleskanju kljukastih križev in napisov »Heil Hitler«! na naše narodne šole, nošnji enotnih oblek (kratke hlače in bele nogavice) in hitlerjevskih značk, pozdravljanju z dvignjeno roko in izzivalnem prepevanju bojnih pesmi. Značilno je, da je izseljenišтво baš letos zelo porastlo. Iz Prekmurja, severnega dela Slovenskih goric in Haloz, kjer je naš mali človek v viničarski odvisnosti od nemškega gospodarja, je odšlo letos na sezonsko delo v Nemčijo nesorazmerno večje število delavcev kot običajno. Šli so tudi mnogi nepotrebni. Zakaj so jih prav letos sprejemali v Nemčiji izredno prijazno, z godbami in govori, ni nerazumljivo. To so praktične preizkušnje vindišarskih teorij. Prav tako se je povečala skrb, da se ne zmanjša zemljiška posest nemških lastnikov v obmejnem pasu. Vsi lastniki so morali oddati podatke o svoji posesti in dobili navodila, da ne sme niti ped nemške zemlje preiti v slovenske roke. Za revnejše nemške lastnike je bil ustanovljen podporni sklad. Tudi to nima zgolj namena, da se očuva nemška posest v mejah nedotakljive Jugoslavije. Spričo nemškega prijateljstva se nam zdi ta pretirana skrb neumestna.

Nemške manjšine – sredstvo nemškega imperijalizma

Hitlerizem je vnesel v pangermanizem važen idejni moment. Narodni socializem zastopa misel »nacionalne univerzalnosti«, po kateri imajo tudi nemške manjšine preko meja države, v kateri so, pravico skupnega, zlasti duhovnega življenja z nemškim narodom v matični državi. S tem je nemški narod službeno proglasil sebe za zaščitnika svojih manjšin in njih pravic, med katere spada tudi svoboda izpovedovanja narodno-socialističnega svetovnega naziranja in življenja po njem. Henlein je v nekem svojem govoru v Vratislavi predlagal celo usta-

novitev enotne stranke vsega nemškega naroda — matičnega in manjšin. Hitler je zagrozil s svojim posredovanjem povsod, kjer bi se kaki nemški manjšini ta pravica kratila. To novo pojmovanje popolnega narodnega edinstva je povzročilo tudi novo pojmovanje državnih mej, ki so postale po nemškem izrazoslovju gibljive ali tekoče. Moč narodnega edinstva ruši po tem nazoru krivične državne meje, ker se uveljavljajo preko njih. Narodni socializem proglašaja, da so te meje samo še formalne, ker so stvarno že porušene. »Völkischer Beobachter« pravi v tej zvezi, da so »...narodi brez notranjega edinstva že vnaprej obsojeni na propast, ker bodo prej ali slej žrtve dinamičnih narodov. Slika Evrope se bo pod pritiskom novih sil še močno spremenila...« To je napoved, da bo Nemčija brezpogojno stremela za priključitvijo vseh svojih manjšin in z njimi še večjih delov drugih narodov. Čehoslovaški primer je prvi poskus hitlerizma uresničiti to zamisel. Temu cilju odgovarja tudi ponašanje nemških manjšin, katerih zahteve gredo namenoma daleč preko mej njih pravic in sprejemljivosti. One so postale nevarno napadalno sredstvo nemške osvajalne politike in navadni provokateri. Namen nemogočih zahtev sudetske nemške manjšine po zemljepisno neizvedljivi teritorialni avtonomiji, po svobodnem totalitarnem življenju v smislu narodnega socializma, nezdružljivem z duhom in ustanovami demokratsko urejene države večinskega čehoslovaškega naroda in po spremembi zunanje politike, ki edina jamči svobodo bratske republike, kakor so to dokazali najnovejši dogodki, ni doseči zboljšanje njenega položaja, za katerega jo lahko zavidajo skoraj vse druge evropske manjšine, temveč razbiti ali vsaj nemški volji podrediti državo, ki je po svoji važni legi nemškemu imperijalizmu prva na poti. V Nemčiji se uporabljajo vžigalice z napisom »Sudetendeutsche Freiheits-Zünder«. V sprevedu ob proslavi jubileja nemške kulture v Münchnu, ki je prikazoval zgodovinski razvoj Nemčije, je češki

volilni knez korakal ločeno od ostalih. To častno izjemo je masa razumela: Češka je nemška dežela, do katere ima Nemčija pravico, zato je tulila od navdušenja. Sudetska nemška manjšina odklanja iz teh razlogov po navodilih iz Berlina vse širokogrudne ponudbe praške vlade. Da so nemške manjšine in ideja »nacijonalne univerzalnosti« samo sredstvo nemškega imperijalizma, dokazuje tudi dejstvo, da je pustil Hitler pasti to načelo na južnem Tirolskem. Tudi taktika ne more opravičevati tega neznačajnega dejanja. Pred dnevi je Hitler odrekel gostoljubnost Nemčije zadnjemu listu, ki so ga izdajali emigranti nemške manjšine v Italiji. Hitler je bil dolžan uveljaviti svoja načela predvsem tam, kjer se Nemcem najslabše godi (v Italiji) in ne tam, kjer se jim najboljše (v Čehoslovaški republiki). Ob navideznem manjšinskem vprašanju se torej rešuje v bratski republiki vprašanje mnogo večje dalekosežnosti. V popušcanju čehoslovaškega naroda do skrajnih mej vidimo prizadevanje, da se odvzame nemškemu narodu pretveza, pod katero skuša doseči svoje imperijalistične namene. Tudi taktika vedno večjih zahtev, ki sledijo popušcanju, se bo izčrpala — če se že ni — in na kraju razgalila pravo lice, ki bo odločalo o opredeljevanju kulturnega sveta za eno ali drugo stran, kolikor si ni o tem že sedaj na čistem. Odločen vojaški nastop čehoslovaškega naroda in soglasje njegovih zaveznikov je dokazalo, da ne gre vse tako, kakor si zamišljajo glave v Berlinu in da meje vendarle niso še tako »tekoče« in porušene.

Znaki takega delovanja se kažejo tudi pri naši nemški manjšini. Zahtevam sudetske manjšine podobne težnje, prilagojene položaju nemške manjšine v Banatu in Vojvodini, je izrazil tudi njen tisk. Zahteva različne avtonomne pravice, svobodno življenje po narodno-socijalističnem svetovnem nazoru in priznavanje njenega voditelja za edinega predstavnika, ki naj vzdržuje odnose med njo in našimi oblastmi — nekako državo v državi.

Vprašanje je v začetnem razvoju, toda postavljeno je in postane lahko nevarno. Sedaj je ost obrnjena proti Pragi in naši vodilni močje so si s sosedom dobri, toda z našim narodom so Nemci prijatelji le do preklica in ost se lahko že jutri obrne od Prage proti nam. Res je Banat daleč, toda mi mejimo na Nemčijo. Takrat se bo kako »banaško vprašanje« čutilo in reševalo na naši severni meji, na katero se izvaja že brez njega močan pritisk.

Vprašanje naše obrambe

V tako težkih in resnih okoliščinah se nujno postavlja vprašanje naše obrambe. Ono ne sme biti samo stvar skrbi in dela naših zasebnih narodno-obrambnih organizacij in posameznikov. Mi to delo, zlasti napore Družbe sv. Cirila in Metoda, visoko cenimo, ker se z njim doseže v dolgem, dobro izkoriščenem času lahko odlične uspehe, toda položaj zahteva tudi pozornost ostalih kulturnih, gospodarskih in drugih ustanov, ki lahko pri svojem delu upoštevajo tudi obrambne interese meje. Spregovoriti in nastopiti mora vsa naša javnost. Predvsem pa je dolžnost državne oblasti, da nastopi z energičnimi ukrepi proti razdorni nemški imperijalistični propagandi. Njeno najboljšo orožje v tej borbi je možnost izvajati izjemno, meji posebno naklonjeno socijalno, gospodarsko in prosvetno politiko. Prepričani smo, da bo državna oblast na podlagi najnovejših dogodkov spoznala občutljivost našega obmejnega ozemlja ter pričela v interesu naše nacionalne in državne obrambe izvajati na meji politiko, ki bo zadovoljila vse njene številne upravičene potrebe in zahteve. Pri nas se dela usodna napaka, ker raste zane-marjanje krajev in ljudi z razdaljo od posameznih središč nacionalnega in državnega življenja. Pozablja se na vzajemnost interesov meje in središča.

Vprašanje naše obrambe je tudi vprašanje naše notranje duhovne združitve in pravilne notranje politike, ki

mora biti nacijsionalna po svojem duhu in delu. Mi smo se osvobodili na osnovi narodnega edinstva s Srbi in Hrvati. Ob prevratu so Nemci to idejo rušili z dokazovanjem, da smo Slovenci poseben narod, ker so vedeli, da moremo le tako biti predmet njih računov. Vsi naši proglasi iz osvobodilne dobe so se sklicevali na to resnico, s katero smo tudi zmagali. Mar naj dopustimo ironijo, da bodo Nemci, ki so nas nekoč vsled jugoslovenstva in srbofilstva preganjali, zapirali in streljali, sedaj z uspehom zlorabljali naše plemenske spore v svoje osvajaške namene!? Naš narod se je vedno oklepал odrešilne jugoslovenske misli toliko močnejše, kolikor večja je bila nevarnost, ki mu je pretila. Tudi v tej ogroženosti verujemo v njegov zdrav čut in enodušen povratak k ideji, ki ga je rešila, kakor verujemo v priroden ohranitveni gon vsakega živega bitja. Združitev vseh sil v duhu jugoslovenske nacijsionalne in državne skupnosti se postavlja kot nujna zahteva. Zlasti tam, kjer je naša meja prirodno nezavarovana in odprta sovražnim vpadom in prodiranju, mora nadomestiti pomanjkanje obrambnih gorskih grebenov zid neporušljive nacijsionalne in državne zavednosti in enotnosti. Resnost mednarodnih prilik, ki jih zastruje pangermanski šovinizem, nam ne dovoljuje luksuza notranjih preprirov in razklanosti do sovraštva, ki nas slepi pred vsako zunanjo nevarnostjo. Neverjetni, toda resnični so pojavi, da se nekateri bojijo neke notranje ogroženosti Slovencev in da sploh pozabljajo na ono, ki nam preti od severa in zapada. Ozkogrudni strankarski, plemenski interesi se morajo podrediti višjemu, ki je v nevarnosti.

Naši obrambi morajo plačati svoj davek tudi vse politične stranke, ki morajo svoje delo uravnati tako, da ne bo imel tujec koristi od naših sporov. Nikjer ne smemo dopustiti, da bi številčno brezpomembna peščica Nemcev bila jeziček na vagi. Sodelovanje naših strank s tujerodci mora biti brez koncesij, ki bi bile lahko predmet upravičenega zgražanja in kritike nacijsionalne javnosti.

Poleg naše odlične vojaške sile, ki je naša najzanesljivejša zaščita pred vsemi nevarnostmi, pa mora služiti interesom varnosti naroda in države predvsem naša zunanja politika. Ta cilj je ona zvesto zasledovala do nastopa sedanjega režima. Hodila je jasno, ravno in pošteno pot, ki jo mora hoditi vsak majhen narod, če noče priti med dva kamna. Masaryk je zapustil svojemu narodu nauk: »...naš položaj in naša maloštevilnost nas silita voditi čuječo in oprezno politiko: nikakor pa ne preve-jane — časi političnih zvijač so minuli in niso nikdar rodili resničnih koristi.« Ta nauk velja tudi za nas. V nasprotju z njim so nas zapeljali na opolzke teren špekulativne in hazarderske, poslovne zunanje politike brez idealov, ki lahkomisljeno prezira naše nacijske in politične interese, baje iz gospodarskih koristi. Ponašajo se — verjetneje iz cinizma, kakor zmote —, da so pridobili našemu narodu nove prijatelje, obdržali vse stare in izravnali na našem ozemlju križajoče se grabežljive težnje sosedov. Mi v to ne verujemo. Novi prijatelji so le prijatelji gospode, ki trenutno odloča v državi in ki nosi nedeljivo odgovornost za sedanji pravec zunanje politike. Njen preokret v nemško-italijansko smer se je izvršil v enem najneugodnejših trenutkov za naše resnične zaveznike. To se je zgodilo, ko je vladala med njimi in fašističnima državama velika napetost. S tem je naš režim zagrešil grdo nehvaležnost in nelojalnost nasproti dotedanjim prijateljem, ter storil veliko uslugo novim. To je bila cena, ki smo jo plačali za »naklonjenost« Rima in Berlina. Ne moremo verjeti, da bi spričo tega ostale naše dotedanje mednarodne zveze nezrhljane. Naša zunanja politika na vse strani — čaršija na vse strane — nam upropašča dobro ime značajnega in zanesljivega naroda in nas postavlja v luč nezanesljivega in odbijajočega partnerja, o katerem ne veš, na kateri strani je, ker je povsod. Taki narodi so najzoprnejši. Naši uradni krogi so se s svojim ponašanjem ob čehoslovaškem vprašanju

izneverili tudi naši slovanski dolžnosti. Proti njih volji je naša široka javnost nudila ogroženemu bratskemu narodu moralno pomoč. Poluradno »Vreme« je takrat pisalo, da bi storili samomor, če bi prevzeli tudi mi jamstvo za nedotakljivost bratske republike. To stališče ni in ne more biti izraz čustvovanja in mišljenja našega naroda. Ono se upira našemu srcu, naši časti in razumu. Srcu in časti zato, ker bije v lice ideji slovanske vzajemnosti in prisegi večne zvestobe, razumu zato, ker bi ne bil naš samomor v povezanosti naše življenjske usode s slovanskimi in drugimi prijateljskimi narodi v skupni obrambi proti skupnim neposrednim ali posrednim nevarnostim, pač pa v tem, če bi prepustili enega za drugim svoji usodi. Pravilno je rekel čehoslovaški vojak — politik Moravec: »Kdor brani nas, brani tudi samega sebe...« Mi to razumemo, naš narod to razume, samo režim ne. S tem ogroža on našo varnost, ker nas polagoma spravlja v odvisnost sil, ki so storile vse, da bi mi ne prišli do samostojnosti in oddaljuje od prijateljev, s pomočjo katerih smo si jo priborili. Če bomo zopet ogroženi v svoji svobodi, bomo samo od novih »prijateljev« in če bomo rabili pomoč, jo bomo morali iskati pri starih zaveznikih. Mogoče ni daleč čas, ko bomo morali skesano popravljati grehe tega režima.

Kakor smo spredaj ugotovili, ni niti psiholoških, niti političnih pogojev za naše resnično prijateljstvo z nemškim narodom. So samo pogoji za trgovinsko sodelovanje — ne za prodiranje nemškega kapitala v našo državo! —, ki ne pozna nobenih sentimentalnosti, ker se ravna po načelu: dam, če daš. Slično razmerje z Italijo nam dokazuje, da se ono lahko uveljavlja mimo psiholoških in političnih nasprotstev dveh narodov. Naše gospodarsko sodelovanje z Nemčijo je takega značaja, da bi ga ne bilo treba plačevati z neutemeljenim in neprirodnim »prijateljstvom«, ki nam ogromno škoduje. V načelu nismo nasprotni dobrim odnosajem z nemškim sosedom. Pri

današnjih okoliščinah jih smatramo za izključene. Morda bo to možno v bodočnosti, ko bo nemški narod do temeljev revidiral svojo imperijalistično miselnost, opustil pohlep po naši zemlji in popravil mnoge nacijske krivice.

Iz istih obrambnih razlogov, kakor sedanjo našo zunanjo politiko in njeno utemeljevanje, je treba zavrniti tudi zmoto nekaterih naših ljudi, ki uravnavajo svoje zunanje politične poglede po simpatijah, ki jih gojijo do fašizma in hitlerizma. Usodna pomota je istovetiti te simpatije z zunanje-političnim pravcem in interesi naše države. Ideje so gotovo močne, narode združujoča sila — toda samo človečanske in kulturne ideje. Fašizmi raznih oblik to niso, ker po svoji osnovni zamisli ne morejo biti podlaga kakega koristnega, pozitivnega mednarodnega sodelovanja. Obratno, oni s svojo prenapetostjo zaostrejujejo mednarodne odnose. Če pa že sodelujejo, sodelujejo samo v negativnem smislu, na škodo in račun tretjega, ki naj postane njih žrtev. Ko zmanjka plena, bo neizbežen konflikt med njimi. Zato je razumljivo, da nista odstranila niti fašizem, niti hitlerizem nasprotij interesov našega naroda s težnjami italijanskega in nemškega, ker njih vzrok ni bil v prejšnjih oblikah življenja teh dveh narodov. Osnovni izvor teh nasprotij so trajna in nepomirljiva prizadevanja nemškega in italijanskega naroda, katerih spremembe političnega življenja lahko vplivajo samo še na njih jakost, nikakor pa ne na stalno opustitev.

Mimo sedanje naše zunanje politike ne moremo tudi zaradi naših narodnih manjšin, ker jim ni priborila nikakih odgovarjajočih koristi. Tudi to nas postavlja v luč naroda z nizko nacijsko moralno in šibko življenjsko voljo.

Interes naše obrambe ukazuje povratek k politiki neomajne zvestobe do Male antante, Balkanskega sporazuma, zapadnih velesil Francije in Anglije in k ideji

slovanske vzajemnosti. Samo to so naši prirodni zavezniki, s katerim nas vežejo resnični in trajni življenjski interesi, z ozirom na naš zemljepisni položaj in duhovne in politične sile v naši soseščini. Poleg tega imajo samo ta zavezništva svojo moralno podlago. Nastala so v najtežji preizkušnji našega naroda, ko je v povezanosti z njimi krvavel za svojo nacionalno in politično samostojnost in pravičnejši red v Evropi.

U—č.

